

**GRØNT
IVÆRKSÆTTERPANEL**

2. anbefalingspakke til regeringen, juni 2022

Forord og rammefortælling – der er behov for danske grønne fødevareriværksættere

---

Det er en global udfordring at sikre fremtidens fødevarerproduktion. Den voksende befolkning betyder, at den globale produktion skal forøges med 45 pct. frem mod 2050. Dertil er der som følge af krigen i Ukraine en global fødevarerkrise under opsejling. Ukraine og Rusland står for omkring 24 pct. af verdens eksport af kornafgrøder og er verdens største eksportør af solsikkeolie. De globale fødevarerpriser har aldrig været højere, og den globale fødevarerikkerhed er truet.

Fødevarerproduktionen har samtidig et stort CO₂-aftryk og står på globalt plan for 30 pct. af de samlede drivhusgasudledninger. Dilemmaet er ikke til at overse; fødevarerproduktionen skal øges, alt imens udledningen af drivhusgasser skal nedbringes, og den nuværende produktion er sårbar over for eksterne faktorer.

Løsningen på dilemmaet skal blandt andet findes hos de danske fødevareriværksættere, som med nye teknologier og innovative produktionsmetoder har potentialet til at være med til at revolutionere den globale fødevarerproduktion.

De danske fødevareriværksættere møder dog mange barrierer i form af benspænd i lovgivningen, uhensigtsmæssig regulering, mangelfuld vejledning og lange godkendelsestider, som forsinker (eller forhindrer) udviklingen af de nye bæredygtige fødevarer, som verden har brug for.

GRØNT IVÆRKSÆTTERPANEL mener, at danske iværksættere har et stort potentiale for at levere løsninger til en mere bæredygtig fødevarerproduktion, men møder barrierer i bl.a. lovgivning og regulering, der bremser udviklingen af nye fødevarerprodukter og -teknologier.

I sin anden anbefalingspakke til regeringen, peger Grønt Iværksætterpanel på en indsats, der hjælper grønne fødevareriværksættere med tidligt at få en vurdering af, om deres produkter og forretningsmodeller ligger inden for rammerne af gældende regler og regulering, så forsinkelser og sagsbehandlingstider nedbringes.

Derudover anbefaler panelet, at iværksætterne understøttes i at få godkendt nye fødevarer, signalere klimaimpact til forbrugerne, sælge til offentlige køkkener og at økosystemet styrkes.

Anden pakke anbefalinger til regeringen – og hvordan de indgår i panelets arbejde

Panelets vision med afsæt i kommissoriet for arbejdet:

Danmark skal være verdens førende grønne iværksættarnation, der viser vejen til klimaneutralitet i 2050

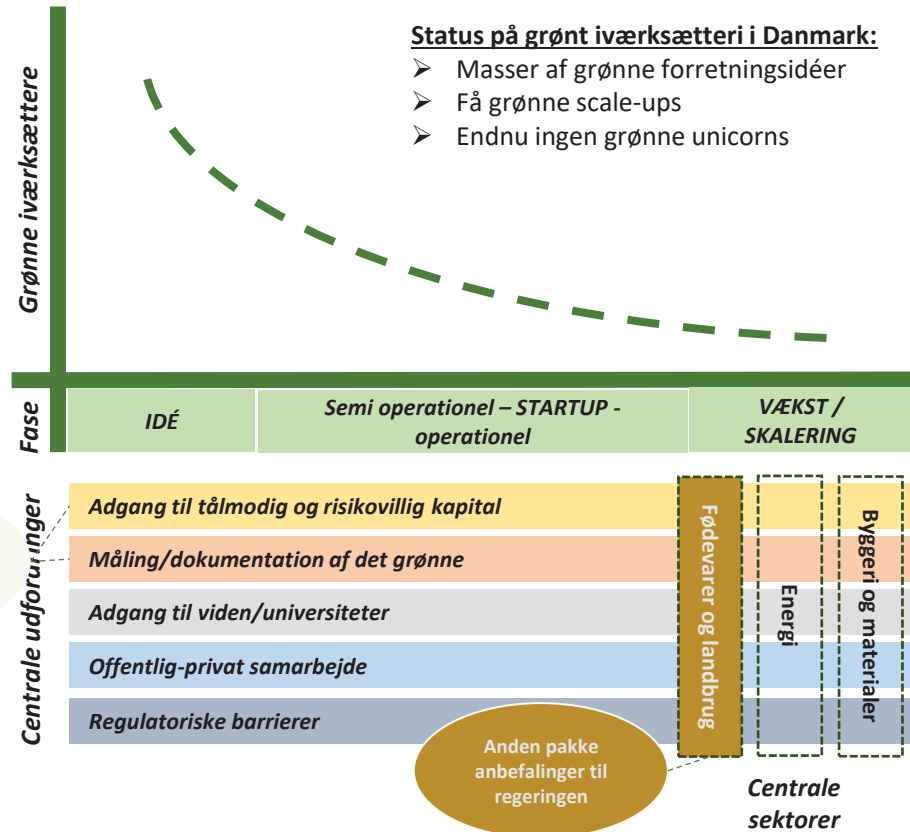
Panelet kigger på gennemgående udfordringer for grønne iværksættere henover virksomhedernes livsfaser – med afsæt i specifikke udfordringer for iværksættere i tre sektorer, der er centrale i den grønne omstilling; energi, fødevarer/landbrug og byggeri/materialer

Anbefalinger målrettet udfordringer for grønne iværksættere lanceres løbende henover 2022

Første pakke anbefalinger til regeringen

Status på grønt iværksætteri i Danmark:

- Masser af grønne forretningsidéer
- Få grønne scale-ups
- Endnu ingen grønne unicorns

Anden pakke anbefalinger til regeringen – afsæt for anbefalinger og centrale greb

Potentiale

Et voksende globalt marked for nye bæredygtige fødevarer, som rummer et stort potentiale for såvel vækst som CO2-besparelser

- Danske iværksættere har et stærkt udgangspunkt for at indfri dette potentiale – men **forsinkes af benspænd i lovgivningen og usmidig myndighedshåndtering**

Udfordring

Eksempler på regulatoriske barrierer

- Lange og omkostningstunge godkendelsesprocesser i Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA) for produkter kategoriseret som Novel Foods (nye fødevarer)
- Forældet praksis for klassificering af virksomheder; nye fødevarer registreres som primærproduktion og dermed omfattet af lavere statsstøttesatser
- Utidssvarende kriterier i det danske Ø-mærke, som ikke er tilpasset nye fødevarerprodukter
- EU-forbud mod GMO- og CRISPR-teknologier, der bl.a. forhindrer udviklingen af mere robuste og næringsrige planter
- Restriktioner på anvendelse af sidestrømme i produktion af biomasse og uensartede vilkår for adgang til biomasse

De centrale greb - løsninger i to tempi

1. **Kort sigt:** Understøt fødevareriværksætterne i at udvikle nye produkter inden for rammerne af den nuværende regulering på kort sigt
2. **Lang sigt:** Opdatering og justering af (EU-) regler på lang sigt

Anden pakke anbefalinger til regeringen – hovedanbefaling

	<i>Udfordring</i>	<i>Anbefaling</i>
Task force for grønne fødevare-iværksættere	<p>De danske fødevareiværksættere møder mange barrierer i form af benspænd i lovgivningen, uhensigtsmæssig regulering, og mangelfuld vejledning, som forsinker (eller forhindrer) udviklingen af de nye bæredygtige fødevarer.</p> <p>De danske fødevareiværksættere kan i dag få hjælp hos Ingredienssteamet i Fødevarestyrelsen, som vejleder i gældende regler og retningslinjer, bl.a. gennem initiativer som Forum for Fremtidens Ingredienser og deres One-Stop-Shop. Der er dog relativt få startups, der udnytter muligheden, hvilket kan skyldes manglende kendskab, samt at Fødevarestyrelsen i mange tilfælde blot opfattes som en kontrolmyndighed.</p> <p>Der er et behov for en mere opsøgende og netværksbaseret enhed – en task force – der aktivt opsøger iværksættere i fødevarebranchen og er forbundet til innovationsøkosystemet.</p>	<p>Grønt Iværksætterpanel anbefaler, at der etableres en task force for nye grønne fødevarer, som hjælper fødevareiværksættere med at få tidlig afklaring hos relevante myndigheder om – og hvordan – de kan udvikle, producere og lancere deres nye produkter og løsninger inden for rammerne af den nuværende lovgivning og regulering.</p> <p>Task forcen skal tilknyttes relevante myndigheder, vidensinstitutioner og iværksætttermiljøer og have fokus på at være opdateret på teknologiudviklingen samt aktuel og kommende regulering.</p> <p>Task forcen skal kunne opsøge fødevarevirksomheder på et tidligt virksomhedsstadium, så iværksætterne hurtigt bliver opmærksomme på eventuelle barrierer og udfordringer ifm. udviklingen af deres produkter og forretningsmodel.</p> <p>På baggrund af erfaringer fra arbejdet skal task forcen desuden arbejde for at sikre, at fremtidig lovgivning og regulering er på forkant med ny forskning og teknologi; herunder at kommende EU-lovgivning i højere grad tilgodeser nye grønne fødevarer og afspejler en bedre balance mellem hensyn til fødevarer sikkerhed og grøn innovation.</p>

Anden pakke anbefalinger til regeringen – øvrige anbefalinger

	<i>Udfordring</i>	<i>Anbefaling</i>
Godkendelse af nye fødevarer og biobaserede midler til landbruget	<p>Godkendelsestiderne for bl.a. nye fødevarerprodukter og nye biobaserede midler til landbruget er lange. Fx skal fødevarerprodukter, der kategoriseres som Novel Food, først vurderes af Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) og efterfølgende godkendes i EU-Kommissionen. Processen tager normalt 18-24 måneder, men hvis virksomhederne bliver bedt om yderligere dokumentation og data, kan godkendelsesprocessen trække yderligere ud.</p> <p>Godkendelsesprocessen er desuden omkostningsfuld; der kan være store udgifter forbundet med selve ansøgningen, dokumentation, toksikologiske tests mm., og ansøgningsprocessen kræver ofte ekstern rådgivning.</p>	<p>Grønt Iværksætterpanel anbefaler, at regeringen i regi af erhvervsfremmesystemet yder tilskud til indkøb af konsulentbistand ifm. dokumentation, rådgivning og godkendelse af nye fødevarer samt til at gennemføre de omkostningstunge tests, der er forbundet med dokumentationsprocessen.</p> <p>Grønt Iværksætterpanel anbefaler, at der indføres en Fast Track-ordning i Miljøstyrelsen til godkendelse af mikrobiologiske sprøjtemidler som alternativ til kemiske sprøjtemidler, som er inspireret af Holland og Frankrig, hvor der bl.a. er fastsat mål for sagsbehandlingstider og indført reduceret gebyr for godkendelse af mikrobiologiske plantebeskyttelsesmidler.</p>
Klimamærke for fødevarer	<p>De grønne fødevareriværksættere har behov for at kunne signalere over for forbrugerne, at deres produkter er mere miljø- og klimavenlige end alternativerne.</p> <p>Til trods for et stigende internationalt fokus på at virksomheder skal kunne dokumentere deres påvirkning af klimaet, findes der endnu ikke et udbredt, anerkendt forbrugermærke til at oversætte fødevarerprodukters CO2-udledning til forbrugerne.</p>	<p>Grønt Iværksætterpanel bakker op om arbejdet med at udvikle et statskontrolleret klimamærke for fødevarer, der er igangsat af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. Grønt Iværksætterpanel anbefaler, at den nedsatte arbejdsgruppe inddrager repræsentanter fra iværksættermiljøet, eksperter fra videns- og forskningsmiljøet samt andre relevante miljøorganisationer.</p> <p>Grønt Iværksætterpanel understreger vigtigheden af, at klimamærket er gennemsigtigt og gennemsueligt, og at indsatsen frem for alt koordineres med kommende europæiske klima- og fødevareremærker.</p>

Anden pakke anbefalinger til regeringen – øvrige anbefalinger

	<i>Udfordring</i>	<i>Anbefaling</i>
Offentlige køkkener og indkøb af grønne fødevarer	<p>De danske offentlige køkkener serverer dagligt omkring 800.000 måltider og har dermed et stort potentiale for at stimulere efterspørgslen på nye grønne fødevarer, ved fx at servere klimavenlige måltider baseret på de officielle danske kostråd.</p> <p>De officielle danske kostråd er udarbejdet på baggrund af EAT-Lancet-kosten, der definerer en bæredygtig kostsammensætning, der har potentialet til at reducere klimabelastningen fra den globale landbrugsproduktion med 45 pct. i 2050 og samtidigt frigive 60 pct. af klodens landbrugsareal til andre formål.</p>	<p>Grønt Iværksætterpanel anbefaler, at der skabes styrket incitament til at danske offentlige køkkener efterspørger klimavenlige fødevarer med udgangspunkt i de officielle danske kostråd og dermed i stigende grad åbner op for innovative grønne fødevarer baseret på fx planter og alternative proteinkilder.</p>
Styrket økosystem	<p>Hvis Danmark skal udklække flere succesfulde fødevareriværksættere kræver det et stærkt økosystem, hvor iværksætterne har adgang til fysiske miljøer med netværk, sparring, mentorer m.v. samt adgang til specialiserede kompetencer, til kapital, rådgivning, vidensmiljøer, testfaciliteter, mv. OECD* peger på, at der er behov for at styrke relationerne mellem iværksættere og hhv. investorer og etablerede virksomheder i fødevarerklngen.</p> <p><small>*I rapporten "Promoting Start-Ups and Scale-Ups in Denmark's Sector Strongholds and Emerging Industries"</small></p>	<p>Grønt Iværksætterpanel anbefaler, at der i regi af erhvervsfyrårnet for biosolutions på Sjælland arbejdes på at skabe et internationalt førende iværksætterøkosystem inden for biosolutions. Indsatsen bør bl.a. have fokus på at fremme samarbejdet mellem store virksomheder og iværksættere, adgang til test- og demonstrationsfaciliteter, strategisk brug af den offentlige efterspørgsel i arbejdet, tiltrækning af internationale aktører samt udstilling af data mhp. at fremme digitalt iværksætteri.</p> <p>Grønt Iværksætterpanel anbefaler, at biosolutions bliver en selvstændig prioritet i innovations- og erhvervsfremmesystemet, og udpeges som en ny grøn forskningsmission under den grønne forskningsindsats og som en spirende styrkeposition i erhvervsfremmesystemet.</p>